

Anmeldelse

Lise Hedevang:
Grammatikundervisning
- hvorfor og hvordan?
Danmarks Pædagogiske Universitet, 2003

Synspunktet hos de fleste der beskæftiger sig med fremmedsprogsindlæring, er i dag at uden grammatikundervisning sofistikeret, indlæres sprog ikke i tilstrækkelig grad. Det der er vanskeligt, er imidlertid at finde *balancen* imellem undervisning i det sprogsystematiske og det kommunikative i fremmedsprogsundervisningen. I bogen 'Grammatikundervisning - hvorfor og hvordan?' behandler Lise Hedevang denne problemstilling. Overordnet diskuterer hun både *om* der skal undervises i grammatik, og hvilken vægtning og hvilket praktisk udtryk undervisning i grammatik i givet fald skal have. Bogens målgruppe angives at være sprogstuderende på seminarierne og andre interesserede i såvel fremmedsprogsindlæring som forholdet imellem undervisning og sprogtilegnelse.

Der er tale om en lille overskuelig bog på 80 sider med relevante litteraturhenvisninger og et appendiks i form af en oversigt over undersøgelser af grammatikundervisningens betydning for fremmedsprogstilegnelsen. Desuden indgår en terminologiliste hvor en række centrale begreber forklares. Der er lagt stor vægt på den teoretiske diskussion af centrale problemstillinger som f.eks. hvad der forstås ved undervisning i grammatik, samt en redegørelse for og diskussion af teoretiske såvel som empiriske forskningsargumenter for og imod grammatikundervisning.

Målet med bogen er at bidrage til debatten om hvorfor og hvordan der skal undervises i grammatik i fremmedsprogsundervisningen, og ifølge forfatteren kan det på baggrund af en række empiriske undersøgelser af forholdet imellem grammatikundervisning og fremmedsprogsindlæring konkluderes at undervisning i grammatik har en *positiv* virkning på og afgørende betydning for fremmedsprogstilegnelsen. Fremmedsprogstilegnelse *tager* imidlertid *tid*, indlærere lærer i forskellige hastigheder, og desuden vil grammatikundervisningens effekt være forskellig afhængigt af målsprogsstrukturer og oftest vise sig på sigt. Indlærere der modtager undervisning hvor eksplicit fokus på form og målsprogets struktur indgår, tilegner sig imidlertid hurtigere målsproget, opnår en højere grad af korrekthed og *fluency* samt bedre endelig fremmedsproglig kompetence end indlærere der ikke modtager en fremmedsprogsundervisning hvor eksplicit undervisning i grammatik indgår. Undervisningen i grammatik påvirker sprogtileg-

nelsens forskellige processer og hjælper indlæreren til at bemærke og forarbejde grammatiske træk på målsproget, formulere og afprøve hypoteser om målsproget og opnå kontrol over brug af fremmedsproglig viden.

Forfatteren påpeger imidlertid også selv nogle begrænsninger i forhold til de konklusioner der drages i bogen. Det omtalte antal empiriske undersøgelser er lavt, informanternes spontane kommunikative sprogbrug afprøves ikke, og undervisningseffekt på længere sigt afprøves heller ikke. Forfatteren efterlyser derfor mere forskning inden for området sammen med forskning i prosodiens betydning for indlæring af grammatik på målsproget, forholdet imellem morfologi og syntaks og forskellige typer grammatikundervisnings relative effekt.

Den bedste grammatikundervisning er naturligvis den der støtter og påvirker indlæreren fremmedsprogsudvikling på den mest effektive måde, og en adækvat tilgang til grammatikundervisning angives i bogen at være en undervisning der er kendetegnet ved kontekstualisering, progression og variation (s. 70). Konklusionen understøtter altså synspunktet om at grammatikken bør integreres i den øvrige sprogundervisning således at grammatikken anvendes i en kommunikativ sammenhæng, og dens formelle og semantiske sider forbindes. Undervisningen bør være progressiv hvad angår øvelser der har brug af sproglig viden som mål, omfanget af forklaringer samt brug af metasprog og systematik og fuldstændighed i behandlingen af målsprogets grammatik. Variationen går desuden på hensyn til sprogtilegnens forskellige processer, niveauforskelle blandt indlærere, deres forskellighed når det drejer sig om alder, intelligens, motivation, mål og erfaring med sprogtilegnelse, evner, personlighed samt anvendelse af indlæringsstrategier. Underviseren bør desuden endelig også have *fornuftige* forventninger til indlæreren udbytte af undervisningen.

Første kapitel er en introduktion til og nærmere beskrivelse af bogens indhold. Kapitel 2 giver en definition af hvordan undervisning i grammatik kan beskrives. Kapitel 3 diskuterer hvorfor grammatikundervisning er relevant og understøttende for indlæreren sprogtilegnelsesproces. Kapitel 4 giver nogle bud på overvejelser som underviseren må gøre sig, og endelig byder kapitel 5 på en konklusion.

‘Grammatikundervisning hvorfor og hvordan?’ har sin styrke i den klare fremstilling af og diskussion om forskningsresultater inden for emneområdet der omhandler undersøgelser blandt indlærere på ungdoms- og voksenniveau, men for den praktiker der netop søger nye veje at gå i grammatikundervisningen er der i grunden ikke megen konkret hjælp at hente. Forfatteren understreger også at hun ikke kommer med forslag til praktiske anvisninger af tilrettelæggelsen af undervisning i grammatik; i stedet udfordrer bogen læseren til selv at reflektere og drage didaktiske konklusioner. Efter læs-

ning af bogen sidder man derfor stadig tilbage med det grundlæggende spørgsmål *hvordan* man så skal gøre som underviser for at tilgodese undervisningen i grammatik så der er en balance imellem det sprogsystematiske og det kommunikative, og således at undervisningen er i samklang med den nyeste viden om læringsprocessen. I den sammenhæng kan det i øvrigt nævnes at f.eks. Tornberg (nævnt i bogens litteraturliste) netop drager nogle praktiske konsekvenser af forskningsresultater i såvel forholdet imellem sprogtilegnelse og grammatikundervisning som i læringsprocessen generelt; bl.a. foreslår hun at man tilrettelægger undervisning i grammatik på en måde så der arbejdes induktivt med sproget (især når det drejer sig om yngre indlærere), og at indlærere i højere grad selv får lov at eksperimentere sig frem til sprogets regler i deres leg med sproget. Et spændende udgangspunkt for arbejdet med grammatikken hvis effekt det ville være særdeles interessant at gennemføre nogle empiriske undersøgelser af, f.eks. i det danske uddannelsessystem.

Gitte Moltzen
gmo@farum.dk